

Σύνοψη Ετήσιας Έκθεσης Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους 2023

Με βάση το άρθρο 25(1) των περί της Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους Νόμων του 2012 έως 2016, το Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους ετοιμάζει την Ετήσια Έκθεση Διαχείρισης του Δημόσιου Χρέους, η οποία καλύπτει τις εργασίες διαχείρισης δημόσιου χρέους, την ανάλυση των εξελίξεων των αγορών κεφαλαίου, τις εξελίξεις σε σχέση με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας και το απόθεμα ρευστότητας του προηγούμενου δημοσιονομικού έτους.

Μετά από τον ισχυρό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας το 2022, η κυπριακή οικονομία κατέγραψε έναν από τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ και σημαντικά υψηλότερο ρυθμό από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης/ΕΕ το έτος 2023, παρά τις γεωπολιτικές εξελίξεις, την συνέχιση των κυρώσεων προς την Ρωσία και την περιοριστική νομισματική πολιτική της ΕΚΤ, δημιουργώντας ουσιαστικά δημοσιονομικά πλεονάσματα. Τα τελευταία τρία χρόνια, η κυπριακή οικονομία έχει αποδειχθεί ανθεκτική στους εξωτερικούς κλυδωνισμούς καταγράφοντας υψηλότερους ρυθμούς σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 2.5% το 2023 σε σύγκριση με περίπου 0.4% του μέσου όρου της Ευρωζώνης/ΕΕ, λόγω της βελτιωμένης οικονομικής δραστηριότητας κυρίως στους τομείς του εμπορίου, των μεταφορών, κατασκευών, ξενοδοχείων - εστιατορίων και ενημέρωση και επικοινωνία. Η αξιοποίηση μέρους των ταμειακών αποθεμάτων για κάλυψη των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών του Δημοσίου σε συνδυασμό με τα δημοσιονομικά πλεονάσματα επωφελούμενα από την ισχυρή ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας, συνέβαλαν στη συνέχιση της πτωτικής πορείας του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ. Αξιοσημείωτη είναι η συνολική μείωση του δημόσιου χρέους ως προς το ΑΕΠ κατά 37.5 ποσοστιαίες μονάδες τα τελευταία τρία χρόνια. Η αξιοσημείωτη βελτίωση του δημοσιονομικού ισοζυγίου τα τελευταία τρία χρόνια σε συνδυασμό με την ισχυρή ταμειακή θέση της κυβέρνησης αναμένεται να μετριάσουν τον ενδεχόμενο αντίκτυπο από το δυσμενές εξωτερικό περιβάλλον (πόλεμος Ρωσίας-Ουκρανίας, πολεμική σύγκρουση Ισραήλ-Χαμάς), συμπεριλαμβανομένης και της επιβράδυνσης του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης της ΕΕ, στην κυπριακή οικονομία και τον χρηματοπιστωτικό τομέα. Η κύρια πηγή χρηματοδότησης για την Κυπριακή Δημοκρατία το 2023 προήλθε από την διεθνή αγορά μέσω της έκδοσης του πρώτου βιώσιμου Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμου Ομολόγου (EMTN), η οποία συμπληρώθηκε και από δανεισμό από άλλες πηγές του εξωτερικού (δάνεια) και της εγχώριας αγοράς. Η διεθνής αγορά θα συνεχίσει να είναι στρατηγικά η κύρια πηγή χρηματοδότησης και τα επόμενα χρόνια λόγω του ότι προσφέρει πρόσβαση σε πιο μεγάλη και διαφοροποιημένη ομάδα επενδυτών.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στην αγορά ομολόγων, ανάμεσα στα κυριότερα γεγονότα του 2023 καταγράφονται ο σημαντικός αντίκτυπος που προκλήθηκε στις αγορές και στις καμπύλες αποδόσεων από τις γεωπολιτικές εξελίξεις και την περιοριστική νομισματική πολιτική (αυξήσεις των επιτοκίων από την ΕΚΤ). Από τις αρχές του 2023, οι αποδόσεις των EMTN της Κυπριακής Δημοκρατίας στη δευτερογενή αγορά ακολούθησαν ανοδική πορεία, όπως έγινε και με τις αποδόσεις όλων των κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Η ανοδική τάση επικράτησε μέχρι και τον Αύγουστο του 2023 λόγω κυρίως των συνεχόμενων αυξήσεων των επιτοκίων από την ΕΚΤ για περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων στην οικονομία. Η τάση αυτή αντιστράφηκε από τον Σεπτέμβριο του 2023 λόγω της αποτελεσματικής μετάδοσης της νομισματικής πολιτικής που αντικατοπτρίστηκε σε αρκετούς οικονομικούς δείκτες,

δημιουργώντας προσδοκίες ότι ο κύκλος αυξήσεων των επιτοκίων πλησιάζει προς το τέλος. Η πορεία αυτή συνεχίστηκε και κατά τους πρώτους μήνες του 2024, με τη διαφορά των αποδόσεων του 10ετούς ομολόγου έναντι του γερμανικού να συρρικνώνεται.

Η πλειονότητα των δεικτών κινδύνου του χαρτοφυλακίου χρέους διατηρήθηκε περίπου σε παρόμοια επίπεδα. Η σταθμισμένη μέση διάρκεια του εμπορεύσιμου χρέους βελτιώθηκε οριακά προσεγγίζοντας τα 8.0 έτη από 7.9 έτη το προηγούμενο έτος, ξεπερνώντας τον στόχο (7.0 έτη) που τέθηκε στη Μεσοπρόθεσμη Στρατηγική Διαχείρισης Χρέους 2023-2025. Το μέσο σταθμικό κόστος εξυπηρέτησης του δημόσιου χρέους κατέγραψε οριακή αύξηση προσεγγίζοντας το 1.62% το έτος 2023 σε σύγκριση με 1.58% το έτος 2022 ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, των συνεχών αυξήσεων των επιτοκίων από την ΕΚΤ και της αβεβαιότητας στις γεωπολιτικές εξελίξεις. Στη συγκράτηση της αύξησης του κόστους συνέβαλαν, μεταξύ άλλων, η μείωση των ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών λόγω της βελτίωσης των δημόσιων οικονομικών και η βελτίωση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο κίνδυνος αναχρηματοδότησης του δημόσιου χρέους μειώθηκε σημαντικά ενώ ο δείκτης χρέους σε κυμαινόμενο επιτόκιο διατηρήθηκε στα ίδια με τα περυσινά επίπεδα. Η ισχυρή ταμειακή θέση διατηρήθηκε και το έτος 2023, υπερκαλύπτοντας τις χρηματοδοτικές ανάγκες του έτους 2024.

Το 2023, οι οίκοι DBRS και Fitch προέβησαν σε αναβάθμιση του αξιόχρεου του μακροπρόθεσμου ομολόγου της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά μια βαθμίδα εντός της επενδυτικής κατηγορίας, στο «BBB» και «BBB(high)» δηλαδή 2 και 3 σκαλιά πάνω από την επενδυτική κατηγορία, αντίστοιχα, υπογραμμίζοντας μεταξύ άλλων την ισχυρή οικονομική ανάπτυξη, τη μείωση του δημόσιου χρέους και την ανθεκτικότητα που επέδειξε η διαφοροποιημένη κυπριακή οικονομία στους πρόσφατους εξωτερικούς κλυδωνισμούς. Ο οίκος Moody's αναβάθμισε του αξιόχρεο της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά δύο βαθμίδες στο «Baa2» εντός της επενδυτικής κατηγορίας ενώ ο οίκος S&P's επιβεβαίωσε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους στο «BBB» διαμορφώνοντας την προοπτική σε θετική από σταθερή.

Με βάση τους οίκους αξιολόγησης, οι σημαντικότεροι παράγοντες για την αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της κυπριακής οικονομίας στο εγγύς μέλλον, θα μπορούσε να προκύψει από την συνεχιζόμενη ικανότητα της Κυβέρνησης να διατηρεί τις προβλέψεις για θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης και μια ορθολογιστική δημοσιονομική πολιτική, να μειώνει περαιτέρω το απόθεμα χρέους ως προς το ΑΕΠ, το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στον τραπεζικό τομέα, να προβαίνει στη συνεχή απομόχλευση στον ιδιωτικό τομέα, να διατηρεί αυξημένη οικονομική ανθεκτικότητα σε εξωτερικούς κλυδωνισμούς και να απορροφάει κεφάλαια από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Γραφείο Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
Υπουργείο Οικονομικών, 1439 Λευκωσία, Κύπρος
29 Απριλίου 2024